

A kupinovói hősök.

(Szabadkai tudósítónk jelenti) Könnyein át mosolyogva, röviden, szakadozva mondta el Regényi Lajos ma délelőtt, amikor őt házában felkerestem, fiának, Regényi Gábor dr.-nak, a hős huszárhadnagyának — fogságba jutását.

Három heti kínos, gyötrő bizonytalanság után néhány nap előtt Regényi Gábor dr.-nak egy kitűnő bajtársa Légrády Géza azt mondta a kétségbeesett szülőknök: visszamegyek a harctérre és visszahozom fiukat, ha élve, ha holtan, *de bizonyost hozok róla!*

És ma délelőtt visszaérkezett Légrády Géza, az „arany ember”, mint Regényi Lajosné urasszony mondta és jó hírt hozott a fiukról, biztos hírt arról, hogy Regényi Gábor dr. él, hogy Regényi Gábort *sebesületlenül* a szerbek foglyul ejtették és Szerbiába vitték.

— A hadvezetőségtől kapott engedély folytán szeptember 23-án reggel érkeztem vissza Kupinovóba — kezdte elbeszélését Légrády — hogy bajtársaimat megkeressem. Három koporsót vittem magammal, mert engedélyt kaptam arra is, hogy tisztársaimat, akikről azt tudtuk, hogy elesetek — sirjukból kiemeltessék és hozzátartozóikhoz elszállíttassam.

A Kupinovón állomásozó katonaság parancsnoka a legteljesebb készséggel állott rendelkezésemre és azonnal tíz járőrt küldtem ki, hogy az egész harcteret és a Száva partján és a falu mögött levő mocsaras nádas és erdőt felkutassák.

Megállapítottam, hogy Regényi Gábor dr.-t egy kupinovói szerb házában őrizték a szerb katonák. Jól bántak vele. Nem volt megkötözve. Egy asszonynak cédulát is adott át és 40 koronát, hogy a cédulát szüleinek adja át. A szerb katonák azonban a cédulát elvették az asszonytól és eltépték.

Nyolc tanút hallgattunk ki, akik egybehangzóan vallották, hogy Regényi Gábort és 8—10 huszárt az ellenség katonái a Száván át Szerbiába kísérték.

— Most tehát már bizonyos voltam, hogy Regényi barátom él. Megérkeztek a járőrök, megtették jelentésüket a talált huszársírokról és most huszonöt szanitéz katonával a holttestek kiemelését kezdtük meg.

A holttestek kiemelése és agnoszkálása közben tett jelentést egyik járőr Kiss Péter Pál dr. csodálatos megmeneküléséről. A Száva partjától 2 kilométernyire a mocsaras nádas mellett ment a járőr. Egyszerre hangok hallatszanak:

— Magyarok vagyunk, ne löjjetek!

— A járőr azonnal a hang felé ment és bent a mocsárban a legrettenetesebb helyzetben találtak két embert. Mind a kettőnek nagy szakála volt. Arcuk sovány, szemek becsesett: Kiss Péter Pál dr. népfőlkelő huszárhadnagy gödöllői földbírtokos és tiszt szolgája Keizer Lajos bánáti német földműves voltak.

— Azonnal kiemelték őket a mocsárból, ahol 17 nap és 17 éjjel rejtőztek.

— A két megmentett embert azonnal kocsira tették, a legközelebbi kórházba vitték, ahol először megszabadították őket a rájuk tapadt ruháktól, megfürdették őket és enni adtak nekik.

Tizennyolc nap után az első embernek való eledel! Mert ez a két ember 17 napon át *nyers békából* élt!

Kiss Péter dr. az ütközetben könnyen megsebesült, lováról leesett és szolgája, aki sértetlen maradt, becipelte őt a mocsárba és éjjel ott, nappal az erdő mélyén rejtőzködtek. Kijönni nem mertek, mert azt hitték, hogy az ellenség még Kupinovón van, mert állandóan hallották az ágyuzásokat.

Szudarevics dr. bajtársamnak a hulláját megtaláltuk, megtaláltuk Kiss Péter barátomat is, átkutattunk minden talpalatnyi helyet, ahol az ütközet volt: bizonyos vagyok abban, hogy az a 8—10 tanu igazat mondott, Regényi barátom a szerbek fogságában van.

Igy mondta el, egyszerűen, minden színezés nélkül Légrády Géza azt a gyönyörű tettet, hogy hat napos szabadságát arra használta fel, hogy bajtársait megkeresse.

MIT JELENT A FRANCIA FŐHADI-SZÁLLÁS.

Páris, szeptember 29. A főhadiszállás szeptember 26-án délután három órakor a következő hivatalos jelentést adta ki:

Balszárnnyunk előrenyomult La Somme és Oise között, Roye irányában. Egy előre-tolt csapattest megszállta Peyonnest, dacára annak, hogy erős támadásokat irányítottak ellenünk. **Az Oise és az Aisne között az ellenség rendkívül erős erőket tart együtt a megerősített állásokban.**

Északnyugaton kissé előrehaladtunk Berly Au-Bac-nál. A középen Reims és az Argonnes közt semmi változás.

Keleten az Argonnes és a Meuse magaslatai közt az ellenség folytatja **vehemens**

támadásait egészen különös szenvedélyességgel. Az ütközet itt folyik, némely pontokon visszavonulunk, néhol pedig tért nyerünk. Jobbszárnnyunkon nincsen jelentős változás.

A Nancy és a Vogézek környékén néhány ellenséges csapat megint megismételte támadó kísérleteit, hogy a nemzeti területre nyomuljon, előre tolván a könnyű lovasságot. Offenzívájuknak azonban útját álltuk.

Páris, szeptember 29. A főhadiszállás szeptember 26-án este tíz órakor a következő hivatalos jelentést adta ki:

Balszárnnyunkon a harc kialakulóban van. Jobbszárnnyunkon — úgy látszik — az ellenség bele fog fáradni a támadásokba.

Egy sebesült katona háborús naplója.

— A zaklikovi csata. —

Ekkor megsebesült *Perisits* hadnagy urunk. Több fű odarohant segítségére. Ezt látva *Balassa* kadet-örrmester, kardot rántott és elkialította magát:

Magyarok utánam. Sturm!

Ordítva rohant a megvadult, de már nagyon kicsi szuronyt szegezve előre. Ez volt a 12. század 2. szakaszának bosszu rohama. Szegény *Balassa* alig tett előre 4—5 lépést, egy golyó agyát furta át s elterült a földön. Már csak 50 lépésnyire voltunk célunktól, de csak 20—25 emberrel. Legfőbb vezérünk *Földes* szakaszvezető és *Gyarmaty* káplár volt. Az ellenség pusztító tüzet nem állhattuk tovább. Megijedtünk önmagunk is, hogy a többiőt oly messze elszakadva egyméhányan küzdünk egy farka ellenséggel. Visszafordultunk s igyekeztünk a többiekkel összpontosulni. A menetelés még tartott, amikor egy pár nehéz ágyú a miénkből megérkezett. Ezek azután több vigaszt hozó harsány hangot eresztettek át a tájon, meg is dobant minden magyar baka szíve. Szemünket villogtatva igyekeztünk összpontosulni a tartalékkal. Eközben mind sűrűbben szóltak meg a mi pompásan beállított ágyúink. Az ellenséges táborban mindig nagyobb és nagyobb lett a zavar, különösen tüzéségük körül. A minket üzőbe vett gyalogság elhagyta védárkait. Mi pedig ezalatt összpontosultunk a 76. 48. 20-ik honvéd és a 11-ik vadász ezredek bizonyos részével s új erővel új rohamra indultunk. Ágyúink az ellenséggel megrakott falut felgyújtották, amely falut gyalogságunk nagy áldozat árán körülvették és több ezer oroszot foglyul ejtettek. Másfelől elszánt csapataink feltartóztatlanul előre nyomultak s szuronyroham által ismét több száz oroszot ejtettek foglyul. Már-már alkonyodott. A völgy körül 6 falu lángjai nyaldosták az amugy is piros eget. Az ütközet legforróbb percei folytak. Leirhatatlan halálmegvetéssel rohantunk mi is előre. Én magam is a bokámnál egy ütéshez hasonló fájdalmat érezve tapasztaltam, hogy alsó lábszáram át van löve. De a visszamaradásnak nem volt helye. Végtelen üvöltés, ágyudörgés és ropogás között mentünk ismét szuronyral rohamra. Az ellenség is derekasan hajtotta végre öldöklő munkáját. Azonban mielőtt lövészárkaikat elfoglalhatták volna, már a nyomukban voltunk. Egy *Tót* nevű 48-as szakaszvezető az első rohamban megsebesülten fetrengett a földön, amikor egy arra rohamó orosz közvetlen közelből a szájába lőtt. Ezt látván egy közelében haladó 48-as káplár, úgy elfogta a düh, hogy az eddigi gyorsaságot megkettőztetve rohant a gaz orosz után s úgy 3—4 lépésről a hátába dobta szuronyát, amely a puská sulya által áthatolt a testén s az orosz összeesett. Ekkor a káplár kihuzta fetrengeő testéből a szuronyt s még vagy 6 szurást tett rajta.

Igy értük el az öldövészárkaikat, melyeket tüzeink ugyancsak felforgattak s ugyezől-ván a holtak hátán gázoltunk. A szurony használatára már nem igen került a sor, fegyvereink azonban óriási pusztítást vétek véghez. Azon területet, ahol megfutamodtak, rengeteg halott és nehéz sebesült borította. Futás közben nagyobb csapatokat bekerítettünk, akik elhányták fegyvereiket s könyörögve adták meg magukat. Győzelmünk az óriás tulerón nagy és fényes. A nagy vérvesztés után visszafelé bandukolva találkoztam *Zünder* barátommal, akinek a bal combjába hatolt 3 golyó. Sebeinket és még több nehéz sebesültet bekötözve, pipaszó mellett mentünk a tábori kórház felé, az égő falvaktól kísértetiesen megvilágított területeken. Este 9 óra tájon értünk el a zaklikovi tábori kórházhoz. Ott újra kötötték sebeinket. A sebesültek fájdalmas nyögése és jajgatása hallatszott. Leirmi lehetetlen azt a látványt, amely itt az ember szeme elé tárult. Mi igyekeztünk a szomszéd épületekben éjjeli szállást keresni, mert itt tovább nem maradhatunk.

Augusztus 24-én. Délelőtt 10 óra tájban mintegy 50 sebesült szállító kocsik indult a második segélynyújtó tábori kórházba *Przanovszky* orosz gróf kastélyában. A lakás és az egész kert kórház volt, ahol a legszivesebben fogadtak bennünket. Itt már nincs ellenség; életük megtartásáért Istenhez fordult a magyar és az orosz sebesült. Összetört tagjaik, bágyadt arcuk egyformán szép és nemes, mert mindegyiknek vitézi glória fénylik fejénél, hisz mindegyik hazájáért küzdve kapta sebeit. A park hátulsó részében, ahol a kápolna áll, egy nagy tölgyfa alatt volt 16 tábori hordágy, a bent fekvők a halállal szereződött felek. Egy lehajló ágyú hársfa alatt egymagában fekszik a nap legvitézebb kapitánya. Fehér takaró födi vitézül elvérzett testét, mellén löse és a seb fölött virágcsokor, melyet sebesült tisztársai helyeztek rá. Körül álltak sebesült közkatonái. Könnyezve beszélnek jószágáról, vitézségéről. Ő volt a 48. ezred 16. századának kapitánya, *Keszler Gyula*. A századának példát mutatva, egy elesett katona puskájával a kezében elsőnek rohant a tűzbe, a halálba. A vén hárs sötét ágai lehajolva susogták a hős fölébe:

Isten áldd meg a magyart...

Ez a szép virágos kert méltán nevezhető a vitézek rózsás kertjének.

Augusztus 25. A reggeli órákban megkezdődött a sebesültek ide szállítása s a bekötözötték tovább szállítása. A mai napon 240 kocsit számláltam meg, mely sebesültekkel jött.

Augusztus 26. Ma indultunk a következő állomásra.